Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

БУКОВИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСНИК

Український науково-практичний журнал

Заснований у лютому 1997 року
Видається 4 рази на рік

Включений до Ulrichsweb™ Global Serials Directory, наукометричних і спеціалізованих баз даних Google Scholar (США), Index Copernicus International (Польща), Scientific Indexing Services (США), Infobase Index (Індія), НБУ ім. Вернадського, "Джерело"

ТОМ 21, № 2 (82), ч. 1

2017

Редакційна колегія:

головний редактор Т.М. Бойчук,
Л.О. Безруков, О.Б. Бєліков, О.І. Волошин, І.І. Заморський,
О.І. Іващук (заступник редактора), Т.О. Ілащук, А.Г. Іфтодій,
В.П. Польовий, Р.В. Сенютович, І.Й. Сидорчук,
В.К. Тащук (відповідальний секретар), С.С. Ткачук,
О.І. Федів (відповідальний секретар)

Наукові рецензенти:

проф. О.Б. Бєліков, проф. Т.О. Ілащук, проф. С.С. Ткачук

Чернівці: БДМУ, 2017

Бібліотека
БДМУ

Редакційна рада:

К.М. Амосова (Київ), В.В. Бойко (Харків),

А.І. Гоженко (Одеса), В.М. Запорожан (Одеса),

В.М. Коваленко (Київ), З.М. Митник (Київ),

В.І. Паньків (Київ), В.П. Черних (Харків),

Герхард Дамман (Швейцарія)

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет рішенням вченої ради Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (протокол № 11 від 24 травня 2017 року)

Буковинський медичний вісник (Бук. мед. вісник) – науково-практичний журнал, що рецензується
Bukovinian Medical Herald (Buk. Med. Herald)

Заснований у лютому 1997 р.
Видається 4 рази на рік

Founded in February, 1997
Published four times annually

Мова видання: українська, російська, англійська

Сфера розповсюдження загальнодержавна, зарубіжна

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ №15684-4156 ПР
від 21.09.2009

Наказом
Міністерства освіти і науки України
від 06 листопада 2014 року № 1279
журнал
"Буковинський медичний вісник"
включено до
Переліку наукових фахових
видань України

Адреса редакції: 58002, Чернівці,
пл. Театральна, 2
Тел.: (0372) 55-37-54,
52-40-78
Факс: (0372) 55-37-54
e-mail: bmv@bsmu.edu.ua

Адреса електронної версії
журналу в Internet:
http://www.bsmu.edu.ua

Секретар редакції
І.І. Павлуник
Тел.: (0372) 52-40-78

© Буковинський медичний вісник, 2017

УДК 378:005.6:61]-054.62
DOI:10.24061/2413-0737/XXI.2.82.1.2017.39

А.М. Семисюк, Г.М. Лапа, О.М. Рак

ФАХОВООРІЄНТОВАНА ІНШОМОВНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Вищий державний начальний заклад «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Резюме. У статті розглядається в динамічному аспекті досвід роботи викладацького складу кафедри іноземних мов ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» у форматі навчання майбутніх медичних фахівців іншомовної фаховоорієнтованої комунікативної компетентності майбутніх лікарів. Окреслюються основні етапи розвитку цього виду навчання, ставиться акцент на значенні вивчення іноземних мов у системі вищої професійної освіти в умовах академічної мобільності студентів, можливості стажування в навчальних закладах Європи.

У статті приділяється велика увага використанню сучасних методів навчання іноземних мов як складової навчання міжкультурної комунікації, серед яких є інтерактивні методи, що відтворюють елементи іспиту на знання іноземних мов рівня В1, В2, впровадження яких сприятимуть ефективності іншомовної освіти студентів.

Ключові слова: фахова іншомовна освіта, освітнє поле, педагогічна діяльність, міжпредметна інтеграція, мотивація вивчення іноземних мов, інтерактивні методи.

У сучасних умовах модернізації системи освіти в Україні зростають вимоги до майбутніх фахівців, які передбачають не лише високий рівень знань і вмінь, а і володіння іноземними мовами. У цьому форматі невід'ємним компонентом освіти постає навчання іноземних мов, а володіння іншомовною комунікацією є не лише показником культурного рівня особистості фахівця, а і гарантом якості й успішності професійної діяльності.

Визнаючи існування різноманітних методів у сучасному процесі навчання іноземних мов за професійним спрямуванням, і, використовуючи досвід роботи кафедри іноземних мов БДМУ у цьому аспекті, слід відзначити , що домінуючими сьогодні є методи і технології, спрямовані на розвиток іншомовної професійної комунікації, що стимулює в тих , хто навчається, бажання використовувати навчальний предмет «іноземна мова» у оволодінні обраним фахом. Вагоме місце в цій діяльності посідають інтерактивні методи, в основі яких лежить сукупність дій міжсуб'єктної взаємодії викладача і студентів, безпосереднє міжособистісне іншомовне спілкування, найважливішою особливістю якого визнається спроможність студентів приймати роль іншого, уявляти, як його сприймає партнер або група комунікантів і, відповідно, брати участь у мовленнєвій ситуації, будувати свої власні мовні дії.

Інтерактивну взаємодію в режимі викладач-студент, студент-студент, студент-студенти, характеризує висока інтенсивність професійного спілкування його учасників, зміна форм пред'явлення дидактичного матеріалу. Про це свідчить залучений нами для навчального процесу матеріал, представлений у комплексі методичних вказівок «Deutsch im Krankenhaus», «Nursing», «English for students of Pharmacy», який вводить майбутніх лікарів у професійне іншомовне середовище, навчає професійної комунікації з урахуванням оволодіння граматичною компетенцією у різних контекстах (текст для вивчаючого, ознайомлюваного читання, діалоги, комплекси комунікативних вправ, креативних завдань). Представлені аудіоматеріали формують фонетичні навички, сприйняття інформації з подальшим писемним викладанням її змісту [1, 4].

Мотивація вивчення іноземних мов у медичному навчальному закладі підвищується за допомогою використання професійно спрямованих рольових ігор, які, на наш погляд, залучають студентів до інтерактивної діяльності на занятті, передбачають неформальний стиль спілкування, можливість об'єктивно оцінювати свої комунікативні можливості. Цей метод роботи збільшує відсоток розмовної мови в системі практичного заняття. Впровадження інтерактивних форм та методів навчання іншомовної фаховоорієнтованої компетенції потребує цілеспрямованої розробки чітких інструкцій з боку викладачів, підготовки та постійного оновлення лінгвістичного ресурсу для комунікації. У контексті вищезазначеного аспекту навчання, на наш погляд, майбутнє залежить від рівня розвитку тих, кого навчаємо, широкого застосування сучасних дидактичних методик, завдяки яким студенти зможуть набувати знань іноземних мов і успішно їх використовувати у своїй лікарській практиці.

При створенні навчально-методичних комплексів важливе значення набувають засоби навчання, а також способи подачі навчального матеріалу і принципи організації навчальної діяльності студентів. Під час укладання самого змісту навчально-методичного комплексу враховуємо такі параметри: варіативність, наступність, внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, використання різноманітних підходів до навчання. Так, наприклад, з метою реалізації особистісно-орієнтованого підходу та принципу індивідуалізації навчання пропонується здійснювати підбір індивідуальних навчальних матеріалів, що стосуються додаткових чи спрощених завдань для відстаючих студентів, так і більш успішних, як-то аудіо, відеоматеріали з подальшим виконанням завдань для студентів з вищим рівнем підготовки. Навчання іншомовного мовлення студентів

© А.М. Семисюк, Г.М. Лапа, О.М. Рак, 2017

немовних спеціальностей у вишах більш ефективне, коли в процесі викладання іноземної мови робиться акцент на створення позитивного емоційного настрою студентів, коли виникає цілковите задоволення від своєї діяльності, у тому числі умовно-мовленнєвої з оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією, а також свідоме включення вольових зусиль у разі неминучих збоїв у процесі оволодіння іноземною мовою. Мотиви не можна формувати ззовні в процесі навчання іноземної мови, можна лише сприяти цьому процесу. Мотив є складним психологічним утворенням, яке має сформувати сам студент.

Стимулювання студентів позитивними емоціями є найбільш дієвим способом підсилення мотиву. На наш погляд, певною мотивацією для студентів можуть бути запропоновані альтернативні завдання, які є більш цікавими або більше стосуються безпосередньо фахової підготовки студентів. Як варіант, студентам пропонується зробити тематичні презентації, провести конкурс, підготувати доповідь на студентську наукову конференцію, реферат тощо. У цьому випадку реалізується принцип викладання іноземної мови як мови професійного спілкування, що поєднує в собі знання мови та профілюючого фаху.

Поряд із формуванням навичок спілкування іноземною мовою на побутову тематику, навчаємо умінь та навичок професійно спрямованого перекладу, а також уміння користуватися іноземною мовою у телекомунікаційних мережах. Тут на допомогу може прийти ведення спонтанної бесіди на професійні теми з носіями мови усно чи письмово, яка може бути реалізована завдяки доступним програмам Skype, Viber, Whats up та іншим. Традиційні навчальні матеріали варто також підкріплювати електронними курсами або підручниками, мультимедійними навчальними програмами. Електронні підручники, практикуми, мультимедійні навчальні програми можна використовувати не тільки для роботи над мовним матеріалом, але й для розвитку основних видів мовленнєвої діяльності. Вони також дають можливість здійснювати поточний, текстовий і підсумковий контроль рівня мовної підготовки студентів. Мультимедійні носії можна використовувати для роботи як безпосередньо на занятті, так і позааудиторно. Таким чином, посилюються ефективність і продуктивність вивчення іноземної мови, при цьому використовуються адекватні прийоми і технології навчання, змінюється питома вага окремих видів роботи і методик навчальної діяльності [2].

З огляду на проблему іншомовної фахоорієнтованої освіти майбутніх спеціалістів у галузі медицини набувають особливої актуальності і постійно є багаторічні дидактичні і методичні дослідження кафедри іноземних мов БДМУ, а саме: шляхи і методи формування фахової іншомовної комунікативної компетентності у студентів освітніх напрямків «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Педіатрія», «Медсестринство», спираючись на досвід вітчизняних та зарубіжних учених-методистів: Берман В., Гнаткевич Р., Пассов Ю., Ніколаєва С., Елліс Р., E.Bieze, Nation I. та ін., внаслідок яких дійшли висновку, що іншомовна фахова освіта є чинником сучасної успішної підготовки лікарів, становленню його як особистості в системі міжкультурної комунікації, де відбувається вузька інтеграція лінгвістичної і професійної сфер.

Вагомий внесок у розробку і впровадження цих напрямків сьогодні слід відзначити багаторічну плідну роботу викладацького складу кафедри – проф. Соловйової Н.М., доц. О.М. Рака, доц. А.М. Семисюк, В.Г. Синиці, ст.викл. Г.М. Лапи, Н.І. Войткевич, Г.В. Шалаєвої, де акцент робився і робиться на впровадження сучасних інтерактивних методів: імітаційні, моделювання професійної діяльності у мовленнєвих ситуаціях, ігрові, невербальні/вербальні (аудіо-відео), з використанням комбінованих засобів, системи MOODLE, комунікативних вправ креативного характеру, що уможливлюють підвищити іншомовний потенціал студентів комунікативної компетенції.

Іншомовне освітнє поле майбутніх лікарів у ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет» представлено на кафедрі іноземних мов трирівневою системою: вивчення основ латинської медичної термінології; вдосконалення основ набутих комунікативних навичок іноземних мов; опанування фаховою мовою медицини, яка віддзеркалює педагогічний і науково-методичні напрямки навчально-методичної діяльності кафедри іноземних мов.

Достатня якість робочих навчальних програм, соціально-педагогічних умов, впровадження інноваційних технологій для набуття і розвитку іншомовної фахової компетенції сприяють підвищенню мотивації вивчати свій фах через іноземні мови [5].

Вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням на кафедрі іноземних мов бере свій початок у 70-х роках, коли розвиток медичної галузі піднявся на вищий щабель, і перед науковцями повстало питання: вивчати досвід зарубіжних колег, вміти читати літературу за фахом (англійською, німецькою та французькою мовами), обмінюватися планами і перспективами своєї діяльності, брати участь у конференціях і симпозіумах, працювати, брати участь у підготовці фахівців (проф. О.М. Синчук, Г.І. Ходоровський, доц. Ф. Д. Марчук, ас. Н.І. Довганюк). Всі вони оволоділи англійською мовою для того, щоб надавати медичну допомогу в країнах, що почали розвиватись, навчати анатомії студентів, виконувати дипломатичну місію України.

Викладачі кафедри організували із числа найкращих студентів школу перекладачів оригінальної медичної літератури, робота яких була спрямована на надання можливостей профільним кафедрам використовувати закордонні літературні джерела в написанні наукових статей, доповідей на щорічні студентські наукові конференції з

проблем хірургії анатомії, ендокринології, дитячих хвороб, патологічної фізіології, екології.

Цю роботу продовжили курси інтенсивного вивчення іноземних мов, де акцент робився на розвиток фахової іншомовної комунікації. Слухачі цих курсів брали участь у зустрічах із делегаціями США в рамках конгресу медичних сестер (штат Юта) – 1990 рік, були гідами-перекладачами для гостей м. Чернівці в період проведення чемпіонату світу з футболу 2012 р. [3].

Інтенсивнішою стала робота викладачів щодо надання допомогти дисертантам і пошукувачам БДМУ в підготовці до складання кандидатських іспитів з іноземних мов, яка полягала в їх навчанні навичок реферування наукової літератури за фахом з теми дисертаційного дослідження, що стало можливим завдяки навчальним годинам, які надавав навчальний відділ університету (140 годин на рік).

Після інтенсивного курсу аспіранти і пошукувачі набувають практичних навичок не лише з читання оригінальної фахової літератури з обраного ними фаху або теми дисертації, а і формують вміння коректного анотування змісту прочитаного українською мовою, як того потребують умови для складання кандидатського іспиту з іноземних мов.

Навчання граматичної компетенції (граматичні структури, що функціонують у текстах за фахом), термінологічної грамотності утворюють самостійний блок дидактичного процесу іншомовної освіти, який сприяє інтеграції навчання з курсом латинської мови, та курсом ділової української мови (написання історії хвороби, витягів з історії хвороби, читання і розуміння інструкцій до препаратів для медичного призначення, вказівок до медичного обладнання, листування і т.ін.), кафедрою сімейної медицини та догляду за хворими, внутрішніх хвороб.

Вже декілька років поспіль викладачі кафедри втілюють у структуру практичних занять дидактичні матеріали, які містять у собі основні елементи програми рівня В2 іноземними мовами, що базуються на сучасних мовах і призначені для самостійної роботи (як аудиторної, так і позааудиторної) з комплексом тестових завдань, які мають варіанти відповідей для самоконтролю.

Інтегровані тести уможливлюють мотивацію вивчення іноземної мови і впевненість у силах досягнути мети, систематизувати основні знання з усіх видів мовленнєвої діяльності.

Інтенсивності вивчення німецької та англійської мов сприяють перспектива академічної мобільності студентів, дія програми «Студенти-медики без кордонів». Ці програми спричинили організацію курсів підготовки студентів 4-5-х курсів до літнього стажування в лікарнях м. Любек, Франції, Австрії.

Майбутні практиканти вдосконалюють свої знання з медицини через іноземні мови, покращують навички іншомовного повсякденного спілкування, вивчають навички комунікації з лікарями і пацієнтами.

Тривалість курсу становить сім місяців (2 години на тиждень). Після завершення занять знання тестуються за програмою, передбаченою курсом, яка охоплює контроль набутих вмінь із читання текстів та розуміння змісту прочитаного, аудіювання, письма та вміння вести бесіду з певної тематики з метою відбору аплікантів на стажування. Вирішальним етапом є співбесіда учасників програми з координатором місця стажування, який комплектує групу.

У 2016/2017 році в практику цього аспекту діяльності кафедри завпровадили форму – Sprachcafe – лінгвістичне кафе, до участі в якому долучили волонтерів із Німеччини, які зустрічаються зі студентами, спілкуються з ними, допомагають їм володіти розмовною мовою, використовуючи різні види спілкування.

Варто зазначити, що діапазон навчання іншомовної фахової комунікації охоплює наступні навчальні дисципліни: лор-хвороби, офтальмологію, гінекологію, неврологію, урологію, хірургію, тому акцент робиться на вивчення національних терміносистем цих субмов, до уваги береться також вихідний рівень знань слухачів, який у кожного є досить різним, окреслюються комплекси завдань для самостійного вивчення. Щоб вирішити цю проблему, використовується навчальна література, когнітивна структура якої вводить тих, хто навчається, у сучасний лінгвістичний світ іноземної мови, який формує і вдосконалює іншомовну фахову компетенцію майбутніх фахівців.

Висновок

Вдосконалення іншомовної фаховоорієнтованої освіти майбутніх лікарів є нагальною вимогою сучасності і колектив кафедри іноземних мов БДМУ бачить своє завдання у подальшій динамічній роботі, щоб зробити цей аспект діяльності більш вмотивованим і ефективним.

Література

1. Коваль Т.І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах / Т.І. Коваль // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 6 (26). – С. 87-91.
2. Сафроненко О.И. Программно-методическое, технологическое и кадровое обеспечение качества системы многоуровневой языковой подготовки студентов неязыковых вузов / О.И. Сафроненко. – Ростов-н/Д: Изд-во ООО «ЦВВР», 2006. – С. 43.
3. Сунцова О.В. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции студентов вузов при использовании активных методов обучения иностранному языку / О.В. Сумцова // Молодой ученый. – 2012. – № 2. – С. 297-298.
4. Кашлев С.С. Технология интерактивного обучения / Кашлев С.С. – МН: Беларусский верасень, 2005. – 176 с.
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е.С. Полат. – М: Издательский центр «Академия», 2000. – С. 33-34.

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ФАКТОР ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ

А.М. Семисюк, Г.Н. Лапа, А.М. Рак

Резюме. В статье в динамике рассматривается и анализируется опыт работы преподавателей кафедры иностранных языков государственного высшего учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет» в формате обучения будущих врачей иноязычной компетентности.

Очерчиваются основные этапы этого вида учебной деятельности, акцентируется внимание на значение изучения иностранных языков на образовательном поле специалистов в системе профессионального образования в условиях академической мобильности студентов, представленных возможностей стажировки в вузах Европы.

В статье уделяется большое внимание использованию современным методам обучения иностранным языкам как составляющей обучения межкультурной коммуникации, среди которых важное место занимают интерактивные методы с включением элементов тестирования на знание иностранных языков уровней В1, В2, использование которых способствуют результативности всего процесса обучения иностранным языкам в неспециальном вузе.

Ключевые слова: профессиональное иноязычное образование, образовательное поле, педагогическая деятельность, межпредметная интеграция, мотивация изучения иностранных языков, интерактивные методы.

PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGES EDUCATION AS A FACTOR OF TRAINING FUTURE DOCTORS

A.M. Semysiuk, G.M. Lapa, O.M. Rak

Abstract. The experience of work of the tutors of the department of foreign languages of higher state educational establishment of Ukraine “Bukovinian state medical university” in the range of teaching foreign competence the future doctors is considered in this article.

The authors outline the basic stages of this kind of educational activity, accentuate attention on the significance of studying foreign languages in educational field of specialists in the system of professional education under conditions of academic mobility of the students and afforded opportunities of probation period in higher educational establishments of Europe.

Great attention is paid to the use of modern methods of teaching foreign languages as a constituent of teaching intercultural communication, where interactive methods including elements of checking up the acquired knowledge of foreign languages B1, B2 level occupy a significant place, promoting the efficacy of the whole process of teaching foreign languages in non-special higher state educational establishment.

Key words: professional foreign education, educational field, pedagogical activity, integration between subjects, motivation of studying foreign languages, interactive methods.

Higher State Educational Institution of Ukraine «Bukovinian State Medical University» (Chernivtsi)

Рецензент – проф. В.Ф. Мислицький

Buk. Med. Herald. – 2017. – Vol. 21, № 2 (82), part 1. – P. 179-182

Надійшла до редакції 19.04.2017 року

© А.М. Семисюк, Г.М. Лапа, О.М. Рак, 2017